

Hanne Roer: "Antimilitaristisk retorik i Danmark"

Journalisten og politikerens Viggo Hørup (1841-1902) var en markant skikkelse i den danske forfatningskamp 1866-1901. Han kæmpede i taler og artikler (først i *Morgenbladet*, siden *Politiken*) mod indskrænkningerne af junigrundloven fra 1849 og i særdeleshed mod Estrups provisorie-regime. Provisorietiden var reelt en undtagelsestilstand, der blokerede folkestyret. Som G. Agamben (*Stato di eccezione*, 2003) har vist, er det vestlige demokrati skanderet af undtagelsestilstande. Også i Danmark legitimerede Højre undtagelsestilstanden med nødvendigheden af et stærkt forsvar. Striden mellem Højre og Venstre tog til efter 1881, da Venstre nægtede at støtte Højres plan om en befæstning af København. Hørup afslørede denne forældede politik som et dække over Højres magtmonopol i en sarkastisk og skarp retorik med et næsten litterært billedsprog. Titlen på hans antimilitaristiske tale fra 1883, *Hvad skal det nytte?*, er blevet en sentens, som pacifistisk retorik i DK siden har bygget på (omvendt er det for tilhængere af militarisme et udtryk for landsforræderisk passivitet). Jeg vil i næranalyser af denne og andre taler/artikler vise, hvordan Hørup demaskerer undtagelsestilstandens propaganda med en dramatiserende argumentation. Med sin originale metaforik lykkedes det Hørup at frame sine modstandere som reaktionære magtmennesker og sig selv som det moderne gennembruds mand, også i modsætning til de (ifølge Hørup) naive grundtvigianere (J. Fahnstock, *Rhetorical style*, 2011; C. Perelman, *L'empire rhétorique*, 1974). Krigen forvrænger og manipulerer sproget (jf. Thukyd, 3. bog; M. J. Medhurst, R. L. Ivie, P. Wander, and R. L. Scott, *Cold War Rhetoric: Strategy, Metaphor, and Ideology*, 1997; R. Ivie, *Dissent from War*, 2007). Hørup bruger riposter, ironi og dramatiserende allegorier til at rykke sproget ud af det militariserede rum. Jeg vil kort perspektivere til Hørups moderne arvtager, Carsten Jensen, der med lignende litterære virkemidler har talt imod "krigen mod terror".